

## ש"פ תצא, י"ג אלול

את הרשע" — פשיטא שכן הוא דרך המשפט, וא"כ, מחצית פסוק זה מיותר לכאורה!!

ורש"י אינו מבאר כלל קושיא זו

לכאורה אפשר לומר שרש"י מבאר קושיא זו בהביאו דרשת חז"ל, והרשיעו את הרשע — יכול כל המתחייבין בדין לוקין. ת"ל והי' אם בן הכות הרשע, פעמים לוקה ופעמים אינו לוקה וכו"ו.

אבל באמת אי אפשר לומר כן (אפילו בדוחק) — כי: (א) ביאור זה הוא רק בנוגע למ"ש, והרשיעו את הרשע", אבל עדיין אינו מובן מדוע נאמר, והצדיקו את הצדיק", (ב) גם בנוגע למ"ש, והרשיעו את הרשע", הרי לולי חיבות אלו לא היתה קט"ד ש. כל המתחייבין בדין לוקין", ובפרט שנאמר, והי' אם בן הכות הרשע גר"ו — וא"כ, הדרא קושיא לדוכתא: מדוע נאמר, והרשיעו את הרשע"!!

ע"ז אי אפשר לפרש כפירוש הספרי, והצדיקו את הצדיק גר"ו — צדקהו שלא ילקה" [ע"ד שנאמר כד"י נפשות, ושפטו העוה והצילו העוה"י], כי פירוש זה אינו מתאים ע"פ פשוטו של מקרא (כי ע"פ פשט"מ הנה מאחר שהוא צדיק, פשיטא שלא מגיע לו מלקות כ"ו), ואם כוונת רש"י לפירוש זה, הרי לו לומר זאת בפירוש. ובמכל"שן וקל"חומר: אם הספרי צריך לפרש דרשה זו, הרי עאכ"כ שצריכים לפרש זאת בלימוד פשוטו של מקרא, ואי אפשר להסתמך שיבינו זאת בפשטותו!

ועפ"ז צריך להבין: מהו הביאור בפשוטו של מקרא כזה שהתורה אומרת, והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע"!!  
וכאמור לעיל שרש"י אינו מבאר קושיא זו, וגם מפרשי רש"י אינן נעמדים על קושיא זו.  
וכפי שיתבאר לקמן.

ב. בהערות אמרר על הזהר (דפרשתנו — אין הערות, אבל בהערות על הזהר) רפ' משפטים (לקוטי לר"צ לח"ב ע' פט) מביא הפסוק, לא תחרוש בשוד ובחמור יחיד"י שנאמר בפרשתנו, ומבאר שהאיסור דחרישה בשוד ובחמור יחיד"י הוא ע"ד כמו כלאים בשוד גבורות חמור חסדים יחיד"י.

ועפ"ז מובן המשך הפסוקים בפרשתנו: לא תורע כרמך כלאים גר"ו, לא תחרוש בשוד ובחמור יחיד"י, שזהו גם ענין של כלאים, ולאחר זה — לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחיד"י, שזהו גם ענין של כלאים.

דהנה, בנוגע לטעם האיסור דחרישה בשוד חמור יחיד"י, ישנם בי דעות בספרי גדולי ישראל (בר"סמכא): (א) איסור דכלאים, (ב) איסור דצער בעלי חיים, היינו, שכאשר רוחמים למחרישה שוד חמור יחיד"י, הנה מאחר שאינם שרים בכחם ובמהירות הליכתם וכו', הרי רחימת שניהם יחד למחרישה גודמת צער בעלי חיים.

והנה, מפשטות המשך הפסוקים מסתבר יותר לומר שטעם האיסור הוא משום כלאים (כהפ"י המובא בהערות אמר"ר) — כי דוקא כאשר אומרים שטעם האיסור הוא משום כלאים, מובן המשך הפסוקים דפרשתנו, ששלשתם מדברים אודות האיסור דכלאים; משא"כ אם נאמר שטעם האיסור הוא משום צער בעלי חיים — אינו מובן מהו הקשר שבין האיסור דחרישה בשוד ובחמור (משום צער בעלי חיים) לאיסור

ש"פ תצא, י"ג אלול

יא

כלאים (לא תורע כרמך כלאים גו"ו, ולא חלבש שעטנו גר"ו). ולכן ע"פ פשוט הכתובים מסתבר יותר לומר שטעם האיסור הוא משום כלאים.

ועדיין צריך להבין את כללות הענין ר. כלאים דשור גבורות חמור חסדים יחירו"ו — כפי שזהו בעבודת האדם. וכפי שיתבאר לקמן.

כא. בשבת זו לומדים ב' פרקים בפרקי אבות — פרק ראשון ופרק שני. והנה, לכאורה ישנה ברירה לבחור ולבאר משנה אחת מבין ב' הפרקים (או בפרק ראשון, או בפרק שני) — אבל אז תשאר השאלה: מדוע בחרו לבאר משנה בפרק זה דוקא, ולא בפרק השני, ומדוע לא בב' הפרקים? והנה, בשלמא כאשר לומדים פרק אחד, ומבארים בו משנה אחת — הרי זה שיך לכל הפרק, כי משנה זו היא חלק מגוף שלם (כל הפרק); משא"כ כאשר לומדים ב' פרקים, שכל פרק הוא ענין בפ"ע — אין מספיק לבאר משנה א' עבוד ב' הפרקים.

[ונכמובן בפשטות שחלוקת הפרקים היא בריוק, ונוגעת להלכה בפועל — ע"ד המדובר כמ"פ שחלוקת המשניות נוגעת להלכה בפועל, שהרי המקדש את האשה ע"מ שאני יודע לשנות, צריך הוא לדעת ג' משניות, ולכן חלוקת המשניות (אם זו משנה אחת, או ב' משניות כר) נוגעת להלכה, כדי לקבוע אם הוא יודע ג' משניות — ועד"ו מובן בנוגע להמקדש את האשה ע"מ שאני יודע כמה פרקים כר, שאז חלוקת הפרקים נוגעת להלכה בפועל. ומזה מובן שחלוקת הפרקים היא בריוק].

אבל אעפ"כ, מאחר שבשבת זו לומדים ב' פרקים בהמשך אחד, ובאופן שאמירת משנה כל ישראל" (קודם הלימוד) ומשנת רבי חנינא בן עקשיא" (לאחר הלימוד) היא רק פעם אחת, על ב' הפרקים כאחד [משנת כל ישראל" — קודם החלת פרק ראשון, ומשנת רבי חנינא בן עקשיא" — לאחר סיום פרק שני] — מובן שיטתו קשר ושייכות בין ב' הפרקים, ועד שלומדים אותם בהמשך אחד. ועפ"ז מובן שחיבור ב' הפרקים יחד נעשה ע"י חיבור המשנה האחרונה דפרק ראשון עם המשנה הראשונה דפרק שני.

[וע"ד שמצינו בחיבור ב' פרשיות בתורה, שחיבורם נעשה ע"י חיבור סיום הפרשה הקודמת עם התחלת הפרשה הבאה — כמנהג רוב קהילות ישראל לקרוא בתורה בהמשך אחד את סיום הפרשה הקודמת והתחלת הפרשה הבאה (ולא כמנהג חסדן לחלק זאת לב' קראים — א' מסיים את הפרשה הקודמת, והב' מתחיל את הפרשה הבאה), חלוקה זו מדפסת גם בחומשים כר].

ועפ"ז — אפשר לבאר את הקשר שבין המשנה האחרונה דפרק א' עם המשנה הראשונה דפרק ב'.

כב. אבל עדיין צריך להבין את כללות הענין דחיבור ב' הפרקים — שבשבת זו לומדים את ב' הפרקים, פרק ראשון ופרק שני, ובהקדים: בנוגע לכללות המספר דפרקי אבות, ששה פרקים — יש לומר שכספרם הוא כנגד הששה מדות.

[לע"ע לא מצאתי זאת בפירוש בדרושי חסידות — אבל כנראה שענין זה מובא כבר בדרושי חסידות, ובעיקר המתאים — ימצאו זאת].

הביאור בזה:

בענין זה מדגש חומר ענין המריבה, היינו, שאע"פ שהמריבה היתה, בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט' (ולא בין אברהם ולוט עצמם), אעפ"כ עי"ז גרמו ללוט לפרוש מן הצדיק, ויחידה מזו: גם כאשר רועי מקנה אברהם ורועי מקנה לוט ידעו שהמריבה תגרום ללוט לפרוש מן הצדיק, הנה ידעה זו לא הועילה להפסיק את מריבתם. ומזה מוכן חומר ענין המריבה.

לא. וממשין הכתוב — והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע":

לאחר שנתבאר חומר ענין המריבה, הנה לכאורה כאשר ישנה מריבה בין ב' אנשים, בהכרח ששניהם אינם צודקים (כי עצם ענין המריבה הוא דבר בלתי רצוי), ולכן יש סברא לומר שצריכים לסטור לשניהם (א' שמין דעם און א' שמין יענעם) בגלל עצם המריבה.

לכן מדגיש הכתוב שההנהגה צריכה להיות באופן ד, ושפוטם והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע", היינו, שהתפקיד של ב"ד הוא להכנס בתוך הענינים, ולדרוש ולחקור את פרשת הדברים, ולקבוע באופן ברור מי הוא הצדיק ומי הוא הרשע.

וזאת אומרת: הן אמת שעצם המריבה אינה דבר הרצוי, אבל אעפ"כ, אין זו סיבה שלא לדרוש ולחקור בעצם הענין, ולהוציא לאור את המשפט לאשורו! והמשפט צריך להיות באופן ד, והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע", היינו, שהב"ד אינו צריך להתפעל מהעובדה שהצדיק הוא "עני", והרשע הוא "גבר אלים" וכו', וא"כ, יכול השופט לפחד שאם ירשיע את הרשע, יכה הרשע את השופט עצמו כו' — הנה על זה באה הודאת התורה, לא תגורו מפני איש", ולכן אסור לב"ד לכבוש את פניו בקרקע כו', אלא, והרשיעו את הרשע", ולא לפחד לומר שהוא "רשע".

ועד"ז לאידך: כאשר מדובר אדות צדקת הצדיק, אין להסתפק בזה ש, הרשיעו את הרשע", אלא צריכים גם להצדיק את הצדיק, היינו, להכריז שהוא "צדיק" בדיון. ועפ"ז מוכן מדוע התורה צריכה לומר, והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע", ועוד כמה דיוקים המוכיחים ע"פ מה שנתבאר לעיל.

לב. הביאור בנוגע להערות אאמו"ד:

דובר לעיל שישנם ב' דעות בנוגע לכללות האיסור ד, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו" — אם האיסור הוא מצד כלאים, או שהאיסור הוא מצד צער בעלי חיים. הנפקא מינה בנוגע לפועל: כאשר האיסור הוא מצד כלאים, יש מקום לומר שהאיסור הוא רק כאשר מין אחד טהור ומין אחר טמא, משא"כ כאשר שניהם טהורים כו'; וכאשר האיסור הוא משום צער בעלי חיים, אין חילוק אם שניהם טהורים או שא' טמא וא' טהור, כי גם כאשר שניהם טהורים ישנו האיסור דצער בעלי חיים.

ומצינו בפוסקים ב' דעות בזה:

הרמב"ם (הלי' כלאים פ"ט ה"ז) פוסק: כל העושה מלאכה בשני מיני בהמה כו' והי' אחד מהן מין טהור והשני מין טמא הרי זה לוקה כו' שנאמר לא תחרוש

בשור ובחמור יחידו, זאת אומרת, שהאיסור מן התורה הוא רק כאשר. אחד מהן מן תורה והשני מן סמאה" (אבל מדברי סופרים שני מינין שהם כלאים בהרבעה אסורים לחרוש בהן כאחר, אע"פ ששניהם טהורים כו' (שם ה"ח)).

אבל דעת הרא"ש, וכן פסק ההלכה בשו"ע (י"ד סרצ"ז ס"י), שאין חילוק בין שניהם טהורים ובין א' טמא וא' טהור — אסור לעשות מלאכה בשני מינין כגון לחרוש כו' בין שאחד טמא ואחד טהור, בין ששניהם טמאים, בין ששניהם טהורים".

לג. והנה, ב' דעות אלו מצינו גם בדרושי הסיידות:

בדרושי אדמו"ר מהר"ש, כד"ה לא תחרוש בשור ובחמור יחידו דשנת תרכ"ז, מוכח המבואר בילקוט ראובני (בשם מדרש חנומא), שכשכא חמור לבקש אח דינה מיעקב, אמר לו יודע אני שזקן אברהם ה' נשיא ואני ג"כ נשיא, א"ל לא נשיא נקרא אלא שור, שנאמר ואל הבקר רץ אברהם, וכחיב רב תבואות בכח שור, ואתה חמור, ואי אפשר לחרוש בשור ובחמור יחידו".

וביאר זה מתאים לשיטת הרמב"ם שהאיסור חורשה הוא רק כאשר, אחד מהן מן תורה והשני מן סמאה" — שור דקדושה חמור דקליפה כו'.

[ובזה רואים גם איך שהענינים המבוארים כמדרש ובהוה וכיו"ב — שייכים גם לחלק ההלכה שבתורה, ועד שזה המקור להמבואר בחלק ההלכה שבתורה, ככנוד"ר — שאפשר לומר שזה המקור לדברי הרמב"ם (שהרי מחפשים מהו המקור לדברי הרמב"ם בענין זה)].

ולאידך — כד"ה לא תלבש שעטנן צמר ופשתים יחידו דשנת תרע"ח, מבואר באופן אחר:

צמר ופשתים הם כחי חסד וגבורה, כי צמר (עמר נקי) הוא כחי חסד, ופשתן הוא כחי גבורה.

ומבאר שם ולכאורה צריך להבין מהו הטעם דאיסור התערובות דצמר ופשתים, הרי התערובות הו"ע ההכללות, וידוע שעי' התכללות חו"ג נמשך מבחי או"ס שלמעלה מהשחלשלות כו', והו' מעלח יעקב בחיד שבאבות, שהוא כולל אח הכחי דחו"ג, והו' כל מעלח כחי התיקון שהוא כחי התכללות ההפכים דחו"ג, וא"כ מהו הטעם דאיסור שעטנן, תערובות צמר ופשתים יחידו.

והנה, מאחר ששואל במאמר מהו האיסור שכתערובות חסד וגבורה, מוכח שהמדובר אהות חסד וגבורה דקדושה, משא"כ כאשר מדובר אהות חסד דקליפה או גבורה דקליפה, שאז מוכן בפשטות איסור התערובות.

וביאר זה מתאים לשיטת הרא"ש והשו"ע, שהאיסור דחרישת שור וחמור הוא, בין שאחד טמא ואחד טהור, בין ששניהם טמאים, בין ששניהם טהורים, היינו, שגם בקדושה אינו צריך להיות עידוב חסדים בגבורות, וכמבואר גם בהערות אאמ"ר שאסור לערב חסדים וגבורות ביחד.

לד. הביאר זה:

מבואר במאמר הג"ל ביאר הענין דצמר ופשתים כשרשם — שצמר הוא כחי חסד דעתיק, וכמ"ש ושער רישי' כעמר נקי, ופשתן הוא כחי גבורה, כידוע שפשתן נקרא בד, ע"ש שגלים בד בבד, בו יחיד, שזה מורה ששרשו הוא מבחי עולם

האחרון כו'. ער לבחי' עתיק שהוא בחי' יחיד בעצם (ולכן עבדת כה"ג ביוהב"פ היחה בבגדי בד דוקא, כי יהכ"פ הוא גם בחי' עתיק כו').

ועפ"ז מוכן שכאשר חסד וגבורה נמצאים בשרשם — בבחי' עתיק, יכולים להיות שניהם ביחד, כי לית שמאלא בהאי עתיקא, אלא כולו בחי' ימין. זאח אומרת: ישנם אמנם ב' ידים, וכמ"ש ימינך ה' נאדרר בכח ימינך ה' חרעץ אריב". ב"פ ימינך, אבל שניהם הם בבחי' ימין, כי לית שמאלא בהאי עתיקא.

ועפ"ז מוכן מה שהוחדר כלאים בציצית, כפי שלומדים זאח מסמיכות הפסוקים לא חלבש שעטנו גר", וחיכך לאחרי זה גדילים חעשה לך גר" (אף מן הכלאים"). ועד"ו הוחדר כלאים בבגדי כהונה בשעת עבודה — מפני שזוהו במו שהן בשרשן בקדושה כו".

אבל כאשר הם נמשכים ומתגלים למטה — הרי הם ב' קוץ בפ"ע, ואין לערבם ביחד כו'.

לה. ההוראה מכל הג"ל בנוגע לפועל:

ישנם כאלו שמקבלים כסף מענינים דלעו"ז, חסד דקליפה, וטענתם היא — שמנצלים אה הכסף לעניני קדושה, לבנות מוסדות ללימוד החורה באופן ד.שור לעול כו".

וטומכים על הפתגם האומר שכסף אין לו ריח — היינו, שלא משנה מהיכן מקבלים אה הכסף, אלא העיקר הוא שמנצלים אה הכסף באופן המתאים.

הנה על זה באה ההוראה שאסור לערב חסד דקליפה עם עניני קדושה — דהרי כאשר אחר מהן מין טהורה השני מין טמאה", אסור לערבם יחד אפילו לדעת הרמב"ם!

ומה שטוענים שרואים בפועל שמתנגדים באופן אחר (היינו, שלוקחים כספים מענינים דלעו"ז בטענה שמנצלים זאח לקדושה) — הנה לדעתם אפשר להביא הוכחה טובה יותר: ישנם כאלו שמחללים אה השבח רח"ל, בטענה שהם מנצלים אה הכסף שמריחים לענינים טובים!

וכאמור לעיל שכאשר מדובר אהות חסד דקליפה — הרי לכולי עלמא (גם לשיטת הרמב"ם) אסור לערב זאח עם עניני קדושה כו'.

לו. ע"פ האמור לעיל — מוכן גם כיצד מחברים אה ב' הפרקים (פרק ראשון ופרק שני) דפרקי אבות, אע"פ שפרק ראשון ענינו חסד, ופרק שני ענינו גבורה:

כשם שנחבאר לעיל שבשרשם בעתיק הרי חסד וגבורה ענינם אחד הוא, כי לית שמאלא בהאי עתיקא, עד"ז מוכן בנוגע ללימוד פרקי אבות, שזוהו כפי שעניני החורה נמצאים בחורה גופא (בלימוד החורה) — שאפשר לחבר אה ב' הפרקים דפרקי אבות, אע"פ שפרק ראשון ענינו חסד ופרק שני ענינו גבורה, כי המדובר הוא כפי שחסד וגבורה נמצאים בשרשם בקדושה.

ובפרט שעצם הענין דחיבור ב' הפרקים הוא ענין של חסד — כדי שיוכלו לביים את לימוד כל הששה פרקים דפרקי אבות קודם ד"ה. והנה, אם לא יחברו ב' פרקים ביחד, יסיפיקו ללמוד עד ד"ה רק ג' פרקים דפרקי אבות, ועי"ז שמוסיפים בכל